

Bil je Vodnik srednje postave, a krepak, na prvi pogled »pravi Kranjec«. Kar se značaja tiče, ni bilo blažjega človeka od njega, zlata duša, kakor pravimo. Bil je vedno vesel, imel zdrav dovtip in je bil priljubljen v društvu in toliko izobražen, da je tudi v znanstvenih krogih zbujal pozornost. Bil je sicer ponosen na svoje znanje, a to ga ni delalo prevzetnega. Ni poznal sovraštva ne hudobije. Bil je prijazen brez hlimbe, živ in občutljiv za vse dobro, veliko in lepo. Znal je z vdanostjo prenašati svojo usodo. Če o kom, veljajo o njem besede Gregorčičeve:

Ti streti me moreš, zatreti nikdar,
usode sovražne besneči vihar!

Spomin Vodnikov je neminljiv. Sam prvak naših pesnikov, France Prešeren, ga je ovekovečil v pesmi: »V spomin Valentina Vodnika«.

Leta 1919. smo praznovali stoletni spomin njegove smrti. In tedaj je slovstveni zgodovinar zapisal te pomenljive stavke: »Vodnik je v grobu in spi v Gospodu, toda »Ilirija — Jugoslavija« je vstala in živi! Živemu Vodniku je bila njegova »Ilirija oživiljena« v mučeništvo, zdaj po sto letih mu je v lovorov venec, v nesmrtno slavo. Vodnik, naš prvi ljudski pisatelj, mora med svoje ljudstvo, da mu bo za zgled, prijatelj, znanec in duševni vodnik!«

Pij meglo, solnce!...

Popilo solnce je megló,
nebeški čar nad mano se razliva,
kot da mi tisoč svetlih sanj
in z njimi raj nebo odkriva.

»Kam nit ta zlata vodi, solnce, dej,
ki name lije skozi krone vej?«

»»V vsemirju je doma in venomer potuje. Nikdar
Na svetu to se — misel imenuje.

Objemlje vse, pokoja ne pozna,
višina ji, globina meji nista,
ni sile, ki zaprla bi ji pot:
med vsemi je najjačja misel čista.«

»Pa druga?« — »Isti ji izvor.
Vsak dan ti gleda v božji dvor;
na zemljo radost nosi na Boga povelje,
pri vas ime ji je — veselje.«

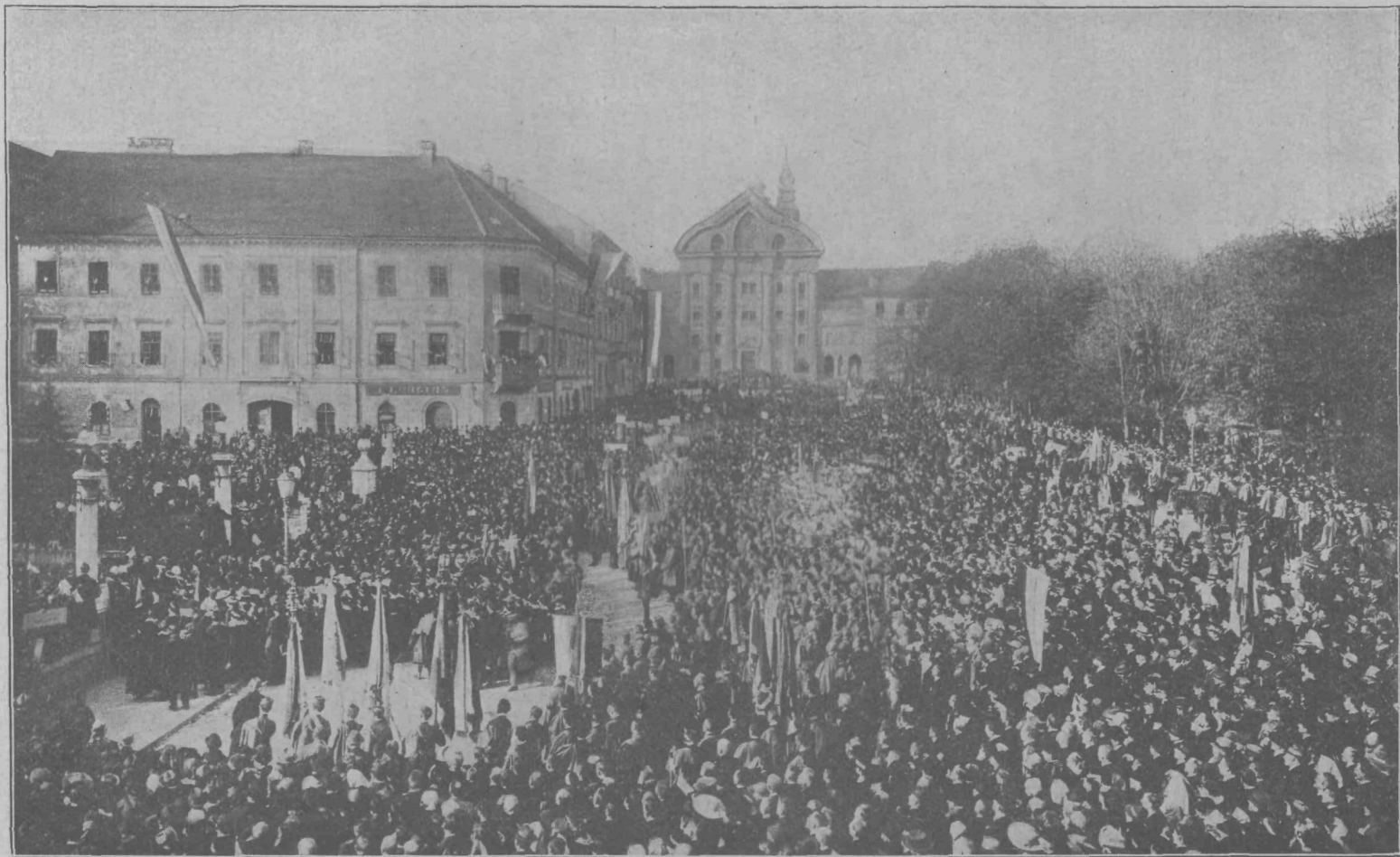
»In ta?« — »Ko svet se med seboj prepira,
s prestola Bog se nanj ozira,
miri ga. — Nič! — Pa pride druga
poslanka. Pravite ji — tuga.«

»Ti traki zlati pač imajo vse?«
»»Kar kdo zasluži, kar ustvari, je!
»»Kar kdo zasluži, kar ustvari, je!
in žalost manjša ni brez upa v radost:
polèg radosti treba tudi je — pelina.
Ljubezen, sreča, žalost in veselje,
sovraštvo tudi, vse je svetu last,
vsa kupa ta je svetu lahko grenka,
lahkó mu tudi je v dobrotno slast!«

Pij meglo, solnce zlato moje,
razlij na zemljo svoj prelestni čar!
Nebo, daj, pošlji narodu vse, kar mu treba,
sovraštva, prosim te, ne daj nikar!

Andrej Rapè.

*Ustanovitev Jugoslavije
Na Kongresnem trgu v Ljubljani dne 29. oktobra 1918*